

ಐಸಿಡಿಎಸ್ (ICDS) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಒಂದು ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರಚನೆ ಅಕ್ಷರ ಫೌಂಡೇಷನ್-ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವೈಜಯಂತಿ ಕೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

'ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ' ಎಂಬ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತಹ ನಡೆದಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಸಲಹೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಮಗು ತಾನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಾಡಿದ ಪರಿಶೋಧನೆಗಳು ಅದರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸಂಪದ್ಧರಿತ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲಯುತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಯಲು, ಬಹಳ ಅವಕಾಶಗಳಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ (National Early Childhood Care and Education (ECCE)) ಕಾರ್ಯನೀತಿಯು, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನನ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಆರನೇ ವರ್ಷದ ಒಳಗಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಸೇವೆಯನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಬದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು ಇತರ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆ, ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ, ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಬಳ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಅನುಪಾತ ಹಾಗೂ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೂ, ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು.¹ ಈಗ 'ಶಾಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಗಿಂತ 'ಶಾಲಾ ಗುಣಮಟ್ಟ'ದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ "ಕಲಕಾ ಸಾಧನೆ" ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜಕರ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಸದೃಶ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು

0-6 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಂತಹ ಜಿಮ್ ಹೆಕ್ಟಾನ್ ರವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ "ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣವು, ಮಕ್ಕಳ ಬೌದ್ಧಿಕ/ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಉತ್ತಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ." ಅಲ್ಲದೇ ಜಿಮ್ ಹೆಕ್ಟಾನ್ ರವರ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ, ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಬವಣೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಮುನ್ಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಪುಟ್ಟವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆತರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಅನುಕೂಲ ರಹಿತ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅನಾನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

'ಹೈಯ್ ಸ್ಕೋಪ್ ಪೆರಿ' ಎಂಬ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು 'ಎಬಿಸೆಡೇರಿಯನ್' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಸಿದ ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು "ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲ್ಯದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿಸಿದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಬೌದ್ಧಿಕ/ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ" ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಬೋಡ್ (2006) ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಗು ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದೆ ಮಗುವಿಗಿಂತ "ಪದಸಂಪತ್ತು, ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ, ಮಾತಾಡದೇ ಮಾಡುವ ವಿವೇಚನೆ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಯಂತಹ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ." ಇದೇ ರೀತಿಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಮೆಗ್ನುಸನ್, ಮೆಯರ್ಸ್, ರುಮ್, ವಲ್ಡ್ ಫೋಜೆಲ್ (2004) ಅವರ

¹ಅಸರ್ ವರದಿ (2007-2012), PISA ವರದಿ (2012)

ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ, ಇವರುಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶವೆಂದರೆ, “ಯಾವ ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಕಲಕಾ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಯುತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮಗು ಕಿಂಡರ್ ಗಾರ್ಡನ್ ಅಥವಾ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಂತಹ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದರೂ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಈ ಅನುಕೂಲಗಳು ಮಗು ಕಿಂಡರ್ ಗಾರ್ಡನ್ ಅಥವಾ 1 ನೇ ತರಗತಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಮಗುವಿಗೆ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾದ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಮಗು ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅದು ಕಿಂಡರ್ ಗಾರ್ಡನ್‌ಗಳಂತಹ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ತಾನು ಈ ಹಿಂದೆ ಗಳಿಸಿದ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ಗುಂಪಿನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಒಂದು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಿಂದುಳಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಗಮನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಶಾಲಾ ಉಳ್ಳವರ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆರಂಭಿಕ ಸಿದ್ಧತೆಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಫೌಂಡೇಷನ್-ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

‘ಅಕ್ಷರ’ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಭವ

‘ಅಕ್ಷರ’ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 2006-2007 ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 200 ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (Integrated Child Development Service centres (ICDS)) ಅಂದರೆ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಸಂದಾಯ ಪಡೆದು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನಿಟ್ಟು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು.

2009 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಇಲಾಖೆ ಅವರಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಆಟದ ಆಧಾರವಾದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೋಧನಾ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ‘ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ, ಆಟ ಆಧಾರಿತ ಕಲಕೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗುವಂತೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಾದ ಬೋಧನಾ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಹೇಗೆ ಮಗುವಿನ ಕಲಕಾ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು ಇದರೊಂದಿಗೆ, ಪುನರ್ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವ ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿ (BVS) ನದಸ್ಯರಿಗೆ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅಕ್ಷರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಧಿಸೂಚಿಸದಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಿ); ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಖಾಸಗೀ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಬಾಲವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ; ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ತೃತೀಯ ಕೆಲಸಗಾರರ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ² ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಜಾರಿಗೆತರಲಾಯಿತು. ಆದರೂ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಅದೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ಷರ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಅಕ್ಷರ ಎಂಬ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ, ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಶಿಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಒಂದು ಸಂರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಕರು

²ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಾಮರ್ಶನೆಗೆ www.akshara.org.in ನೋಡಿ.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ 90 ನಿಮಿಷ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು, ಅಲ್ಲದೇ ಇದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿವಿಧ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಉತ್ತಮ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಂಶೋಧನಾಧಾರಿತವಾಗಿ ರಚಿತವಾದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬೋಧಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ಸದೃಶ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು, ಅಲ್ಲದೆ ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಯಿತು.

ಯೋಜನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಭಾಗಗಳು.

1. ಶಾಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು/ಬೋಧನಾ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ: 2005ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಚೌಕಟ್ಟು ಆರಂಭಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಬೇಕು, ಶಿಕ್ಷಣವು ಶಿಶು ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿರಬೇಕು, ಆರಂಭಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮಗುವಿನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಬೇಕು, ಮಗುವಿನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಳವಡಿಕೆಯಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಮ್ಮವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯು ಆಟ ಮತ್ತು ಕಲಕೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಆಟಗಳನ್ನು ಕಲಕಾ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಳಸದೇ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ICDS) ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಆಟದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಇವುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಲಕಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅಕ್ಷರಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಈ ರಚನಾತ್ಮಕ ಬೋಧನಾ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕೊರತೆ ಕಂಡುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಅಕ್ಷರ ಯೋಜನೆಯು ಹೊಸದಾದ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಬೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕಿಟ್ ಅನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಷತ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನ ಸಹಯೋಗ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ಈ ಬೋಧನಾ ಕಿಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 40 ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಬಳಸುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ಕಿಟ್ ಮಗು ಕೇಂದ್ರಿತ, ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕಲಕಾ ಪದ್ಧತಿ,

ಮಗುವಿನ ಸ್ವ ಕಲಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕಲೆಯಲು ಬೆಂಬಲಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದ್ದವು.

2. ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ: ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು. ಇವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಆರಂಭಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೋಧನಾ ಪದ್ಧತಿಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿಯರಿಗೆ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ತರಬೇತಿಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡುವುದು, ತರಗತಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿರಂತರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುವ ಕಲಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಳಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ICDS ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಓರಿಯಂಟೇಷನ್ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ನಿರಂತರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.

3. ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವುದು: ಅಕ್ಷರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲದೇ ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿ(ಬಿವಿಸಿ) ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಬೆಂಬಲಯುತವಾದ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದಾದ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

4. ಕಲಕಾ ಫಲತಾಂಶಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವುದು/ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ: ಮಕ್ಕಳ ಕಲಕೆ /ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಳಿಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ವಯೋನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲತಾಂಶ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಈ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಸಾಧನವು ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೌಶಲ್ಯಾಧಾರಿತವಾದ ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಯೋಜನೆಯು ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂಗನವಾಡಿ ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

2009 ರಿಂದ 2012 ರ ವರೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಮಾರು 1776 ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿತು. ಈ ಒಂದು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅಳಿಯಲಾಯಿತಲ್ಲದೇ ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲಾ 1776 ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದರಲ್ಲದೇ ಸುಮಾರು 14300 ಬಾಲ ವಿಕಾಸ ಸಮಿತಿ (ಬಿವಿಸ್) ಸದಸ್ಯರು ಸಹ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

2012 ರಲ್ಲಿ, ದೆಹಲಿಯ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರ (CECED)ವನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಆಮಂತ್ರಿಸಿತು. ಆ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಿಂದ, ಅಕ್ಷರ ಎಂಬ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯೋಜಿತವಾಗಿದ್ದು ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ, ಬೋಧನಾ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಕಲಿಕಾ ಪರಿಸರ, ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರಿಗೂ ಯೋಗ್ಯವಾದ ತರಬೇತಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಿರಂತರ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸುಧಾರಣೆ ಯೋಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶ ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, “ಈ ಮಾದರಿಯು ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ವಿಶಾಲ ಪರಿಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದರೆ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅಳಿಯುವ 70 ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ

ಸೂಚಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅಳಿಯುವ 56 ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಚೌಕಟ್ಟು ತಯಾರಿಸಿರುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡ CECEDಯು ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕಾರ್ಯ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ಹೆಜ್ಜೆ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಕ್ಷರ ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುಮಾರು 335 ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯವರು ಮುಂಬರುವ ತಮ್ಮ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೊಸ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ತೊಡಕುಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ, ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೋಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹಲವಾರು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರೆ ಶಾಲಾಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬೋಧಕರಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬೆಳೆಸುವುದು, ಅವರಿಗೆ ಸೇವಾ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ನಿರತ ತರಬೇತಿ ಒದಗಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಏರ್ಪಾಟು, ನಿಯತವಾಗಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಈ ಅಂಶಗಳ ಕಡೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

* ಈ ವರದಿಯನ್ನು www.akshara.org.in ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು

References

1. Aboud, F.E. (2006) Evaluation of an early childhood preschool programme in rural Bangladesh
2. Currie, Janet (2000) Early Childhood Intervention Programmes: What do we know?
3. Draft National Early Childhood Care and Education (ECCE) Policy
4. Heckman-, J.J. (2008) Schools, Skills and Synapses, Economic Enquiry
5. Magnuson, A.K., Meyers, M.K., Ruhm, C.J., and Waldfogel, J. (2004) Inequality in Preschool Education and School Readiness.
6. Vijayanti.K, Bangalore Education Profile - A Report Card -2009, Akshara Foundation, Bangalore

ವೈಜಯಂತಿಯವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಥೆ - ಅಕ್ಷರ ಫೌಂಡೇಷನ್ ನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಹುಪಾಲು ಸಂಶೋಧನೆ ಕೆಲಸ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರು ASER - ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು vijayanti@akshara.org.in ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.